

Intervju

Gunnar Valkare

Tonsättare, musiker, dirigent, pedagog och musikforskare.

More info : https://sv.wikipedia.org/wiki/Gunnar_Valkare

WM Oasis – I slutet av 60- talet gjorde du, liksom vännerna Bengt Berger och Christer Boten, Krister Malm och andra studieresa till andra delar av världen. Din resa gick till Östafrika. Hur kom det sig att du valde länderna Tanzania och Uganda?

G.V - Jag hade gått på Musikhögskolan i Stockholm i sex år, de tre senast i komposition och dirigering. jag var trött på den ”klassiska” musikens självsyn (som den högst stående formen) och skeptisk till den modernistiska konstmusikens väg in i ett allt större avståndstagande från det gemensamma musikspråket. Samtidigt blomrade ju popmusiken upp och blev en viktig faktor i kulturlivet (Beatles, Frank Zappa, psykedelisk västkustrock ...). Flera kompisar gick över till populärmusiken (t.ex. Björn J:son Lindh, Bo Anders Persson/Träs, Gräs och Stenar). Men allt det där var ju grundat i den anglosaxiska världen och i synnerhet USA.

Vietnamkriget pågick och man var kritisk på den amerikanska ”kulturimperialismen” och jag kunde inte förmå mig att länka in i de sammanhangen. Av en slump fick jag höra musik från pygméfolken i Centralamerika (Babenzele) och tänkte: där är något annat.

Jag kom aldrig i direkt kontakt med pygméfolken men hamnade i Uganda, där min flickvän hade fått arbete som fiskforskare i Victoriasjön. Vi reste visserligen Tanzania. men någon kontakt med musiken där fick jag inte förrän jag kom dit tillsammans med Krister Malm 1973.

I Uganda fann jag under den då populära kongolesiska rumban den traditionella gandamusiken. Den var byggd på helt annat sätt än allt jag tidigare mött. Ett helt annat tonsystem, en annan rytmisk karaktär och främst en helt annan funktionsbild och en annan relation till dans. Ingen musik utan dans, ingen dans utan musik. De var integrerade. Egentligen fanns inte heller någon gräns mellan de som dansade/sjög/spelade och de som lyssnade/tittade på. Jag blev fascinerad, försökte lära mig, reste runt i landet för att spela in allt jag kom åt. När jag kom hem började jag bygga instrument med utgångspunkt i gandatraditionen, bland annat den stora, kollektivt spelade xylofonen (amadinda), men snart också instrument från andra traditionen t.ex. Chopifolkets (Mocambique) timbilaxylofoner i olika tonlägen. (Jag fick ju förstås stämman om dem till det västerländska tonsystemet.) Jag hade ju insett att musik och dans hängde ihop och att musik inte bara var en ”performanceaktivitet” utan mera en sorts kollektiv social ”erotik” – ett område för gemensam aktivitet.

WM Oasis – Tillbaka från Afrika, med nya musikkunskaper i bagaget skapade du bandet Nävgröt som man beskriver som "proto world music", "flummig psykedelisk world music", lik som t.ex. Anitas skiva Möte! Hur kallar du själv den musiken du skapade med Nävgröt?

G.V - Jag hade aldrig hört ordet ”världsmusik” förrän vid Rålambshovtillfället och inte ens då upplevde jag det som en fungerande term. För mig blev den det först i mitten eller slutet av

1980-talet. Vi kallade vår musik "afro svensk". Namnet "Nävgröt" var medvetet valt som ett stilbrott mot den anglosaxiska popkulturen och konstmusiken finstämpel. Att vi av många sågs som flummiga och "psykedeliska" kunde kanske bero på att vi dansade med rassel på benen och att musiken var väldigt långdragen och "minimalistisk". Jag hade ju mött Terry Riley och spelat "In C" redan 1967.

WM Oasis – En festival i Rålambshovsparken 1979 döptes till Världsmusikfestivalen, olika musikgrupper bjöd på jazz, rock, etnisk musik och folkmusik i en brokig blandning där tradition och nyskapande i det musikaliska uttrycket ständigt avlöste varandra. Var du där på festivalen? Hur tror du världsmusiken uppfattades av ansvariga och publik på den tiden?

G.V - Ja, vi spelade på festivalen i Rålambshovsparken. Nävgröt stod just det året på sin höjdpunkt och hade tolv deltagare. Ungefär vid samma tid gjorde vi vår enda skiva (på MNW). Hur vi uppfattades vet jag inte, men eftersom vi inte i första hand uppträdde som artister utan mera ville vara en sorts katalysatorer dvs. skulle få publiken att vara aktiv och dansa och gärna sjunga med, så var just en sådan festivalsituation, med podium, inte den optimala för just vår grupp. Vi spelade ju helst i gymnastik- eller sporthallar där publiken satt på golvet eller stod runt om och lätt kunde engageras i det hela.

Jag tror nog musiken på Rålambshovs festivalen generellt sett togs väl emot. Stockholm är ju så stort att det redan då fanns underlag för en positiv publik. Vad övriga "ansvariga" tyckte vet jag inte.

WM Oasis – Många svenska musiker reste på 70-talet till Afrika, Indien, Asien och Västindien för att studera och upptäcka annan musik som man var nyfiken på. Vad var det som gjorde att intresset var stort hos svenska musiker då? Även Don Cherry berättade i en intervju om hur stimulerad han blev av alla unga svenska musiker som reste och lärde sig musik från andra kontinenter.

G.V - Jag tror att just motståndet mot den anglosaxiska kulturimperialismen var en viktig faktor. Det var ju samtidigt ett uppsving för intresset för den svenska folkmusiken. Samtidigt växte ju intresset för "tredje världen" rent politiskt. Det kom ju också skivinspelningar. Intresset för Indien var ju redan väckt, nu kom också musik från Afrika (UNESCO-serien).

WM Oasis – 1970-talet var inte bara prog. Svenska musiker hämtade hem musik från andra kontinenter och skapade en mix i sann världsmusikanda långt innan begreppet myntats. När och hur döptes den här musiken mixen till världsmusik? Eller har världsmusik en annan definition enligt dig?

G.V - Jag ville ju gärna att Nävgröt skulle accepteras av proggrörelsen. Vi var en del av den, tyckte jag. Men vi sågs nog som lite "corny" av många rättrogna.

Vad gäller termen "världsmusik" så mötte jag inte termen förrän långt senare. Jag vet nu att den funnits inom universitetsvärlden i USA sedan 60-talet. Men spridd blev den nog först genom WOMAD-festivalerna och Peter Gabriel på 80-talet. Inte förrän den etniska musiken fått en redig skurning, inlemmats i det västerländska tonsystemet och fått en enkel dress av harmissar kunde den bli kommersiellt gångbar. Som jag ser det är det främst denna uppiffade, tillhyfsade, podieanpassade och studioprocessade form som för de flesta människor är "världsmusik".

WM Oasis – Det sägs att Don Cherry blev en katalysator i Sverige inte bara för jazzen utan även för den här tidiga svenska världsmusikscenen. Håller du med eller finns det andra namn som man kanske bör hedra?

G.V - För många musiker, t.ex. Beche Berger och Christer Bothén var Don Cherry en viktig inspiratör. Han var ju en så behaglig och omslutande människa. Öppen och tillåtande. Jag hade ju ingen stark förankring i jazzen, så när jag startade Nävgröt var han okänd för mig. Jag träffade honom först 1979 när jag var på turné tillsammans med Beche. Men för just Beche och Christer tror jag att han betydde mycket

2015-07-28